

## 2020Z02990

Vragen van het lid Wassenberg (PvdD) aan de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over de berichtgeving dat de Europese toelating van glyfosaat gebaseerd is op vervalste gegevens uit het Duitse horrorlaboratorium LPT (ingezonden 14 februari 2020).

1  
Kent u het bericht "Duits 'fraudelaboratorium' leverde toelatingsstudies glyfosaat"?<sup>1</sup>

Antwoord  
Ja.

2  
Kunt u bevestigen dat u in uw antwoord op vraag 2 van het lid Moorlag (PvdA) refereert aan het Duitse horrorlaboratorium Laboratory of Pharmacology and Toxicology (LPT), dat op 7 november 2019 meerdere zendingen met apen naar het Nederlandse bedrijf Hartenlust BV geëxporteerd heeft?<sup>2</sup>

Antwoord  
Nee, op grond van de bescherming van bedrijfs- en fabricagegegevens kan ik deze informatie niet verstrekken.

3  
Wist u dat het laboratorium op dat moment al zwaar bekritiseerd werd vanwege ernstige dieren mishandelingen, nadat undercoveropnamen, door een dierenrechtenactivist gemaakt, op 15 oktober 2019 werden uitgezonden door de ZDF?<sup>3</sup>

Antwoord  
Ja.

4  
Wist u dat het Duitse Openbaar Ministerie naar aanleiding van deze undercoverbeelden in oktober 2019 al onderzoek heeft ingesteld naar de mishandelingen door het proefdierlaboratorium?<sup>4</sup>

Antwoord  
Ja.

5  
Hoe is het mogelijk dat het betreffende laboratorium op 7 november 2019, met instemming van Duitse en Nederlandse autoriteiten, apen heeft geëxporteerd die mogelijk als bewijs zouden kunnen dienen van strafbare praktijken in het lopende strafrechtelijk onderzoek?

Antwoord  
Vanuit een bedrijf in Duitsland zijn meerdere zendingen met apen naar Nederland geëxporteerd. Op grond van de bescherming van bedrijfs- en fabricagegegevens kan ik de informatie over het aantal apen niet verstrekken. De transporten zijn toegestaan door de Duitse autoriteiten en zijn aangemeld in het TRACES-systeem (Aanhangsel handelingen, 2019–2020, nr. 1065 – vraag 2).

<sup>1</sup> Follow the Money, 11 februari 2020 - "Du ts 'fraudelaboratorium' leverde toelatingsstudies glyfosaat" (<https://www.ftm.nl/artikelen/du-ts-fraudelaboratorium-glyfosaat?share=zRROEUyFuh1mQ8NGh2%2FKKyvivy%2B8GzUuGXluHpRPiVhaMsN%2F8fprqseFkRsM%3D>)

<sup>2</sup> Aanhangsel van de Handelingen, vergaderjaar 2019-2020, nr. 1505, p. 1.

<sup>3</sup> Follow the Money, 11 februari 2020 - "Du ts 'fraudelaboratorium' leverde toelatingsstudies glyfosaat" (<https://www.ftm.nl/artikelen/du-ts-fraudelaboratorium-glyfosaat?share=zRROEUyFuh1mQ8NGh2%2FKKyvivy%2B8GzUuGXluHpRPiVhaMsN%2F8fprqseFkRsM%3D>)

<sup>4</sup> Der Spiegel, 16 oktober 2019 - "Tierquälerei im Versuchslabor - Staatsanwaltschaft ermittelt" (<https://www.spiegel.de/wissenschaft/medizin/stade-staatsanwaltschaft-ermittelt-gegen-tierversuchslabor-a-1291807.html>)

Gewijzigde veldcode

Gewijzigde veldcode

6

Klopt het dat LPT een Good Laboratory Practice (GLP) certificaat had, dat een waarborg zou moeten zijn voor goede kwaliteit en tegen fraude?

Antwoord

Ja.

7

Deelt u de mening dat het uiterst zorgwekkend is dat er systematisch fraude plaatsvindt in een GLP-gecertificeerd laboratorium? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Ik ben geschrokken van de berichtgeving over de vermeende fraude bij het Laboratory of Pharmacology and Toxicology (LPT).

8

Hoe beoordeelt u de bevinding dat medewerkers van het LPT druk ondervinden van opdrachtgevers om ongunstige uitkomsten te manipuleren? Deelt u het inzicht dat dergelijk onderzoek ongeschikt is om gebruikt te worden bij de risicobeoordeling van medicijnen, chemicaliën en voedingsadditieven?

Antwoord

Het lijkt me niet verstandig om vooruit te lopen op de bevindingen van het Duitse onderzoek.

9

Hoe en op basis van welke criteria worden testlaboratoria geselecteerd om toelatingsonderzoek voor chemicaliën te verrichten?

10

Hoe en waarom is dit LPT-laboratorium, dat een uiterst beroerde reputatie heeft opgebouwd, geselecteerd om dit soort belangrijk en gevoelig toelatingsonderzoek te verrichten?

Antwoord 9 en 10

Het is aan de toelatingshouder om te bepalen in welk laboratorium bepaalde onderzoeken worden uitgezet.

11

Klopt het dat de laatste herbeoordeling van glyfosaat door de European Food Safety Authority (EFSA) deels gebaseerd is op studies van het LPT? Zo ja, hoeveel van de studies kwamen van dit laboratorium?

Antwoord

Ja.

Het Bundesinstitut für Risikobewertung (BfR) – de bevoegde nationale autoriteit van Duitsland en de rapporteur lidstaat van de recente herbeoordeling van de werkzame stof glyfosaat heeft een persbericht naar buiten gebracht, waarin staat dat er voor de huidige goedkeuring van de werkzame stof glyfosaat meer dan 900 studies en publicaties zijn beoordeeld naast de 24 studies van LPT. Deze 24 studies richten zich op mogelijke acute effecten van glyfosaat op oog- en huidirritatie en mutageniteit. Er zijn volgens de BfR door LPT geen studies uitgevoerd naar mogelijke carcinogeniteit van glyfosaat. Het BfR ziet op dit moment geen aanleiding om op basis van de studies van LPT de uitkomst van de herbeoordeling van de werkzame stof ter discussie te stellen.<sup>5</sup>

---

<sup>5</sup> <https://www.bfr.bund.de/cm/343/tierschutzbestimmungen-und-gute-laborpraxis-bundeslaender-pruefen-moegliche-verstoesse-eines-tierversuchslabors.pdf>

Het Ctgb sluit zich hierbij aan, waardoor [in het geval het Duitse onderzoek de vermeende fraude bij LPT zou bevestigen](#), er geen wetenschappelijke onderbouwing is voor het opschorten van de goedkeuring van de werkzame stof glyfosaat en daarmee voor de toelatingen in Nederland van [middelen op basis van deze](#) werkzame stof.

12

Bij welke overige pesticiden die momenteel zijn toegestaan op de Europese markt, is voor de laatste (her)beoordeling gebruikgemaakt van studies uit het LPT? Deelt u de mening dat de risicobeoordeling voor deze stoffen daarmee onbetrouwbaar is en op zo kort mogelijke termijn opnieuw plaats zou moeten vinden?

Antwoord

Ik heb hierover op dit moment geen informatie. Ik wacht de resultaten van het onderzoek af.

13

Kunt u zich er op Europees niveau voor inzetten dat het frauduleuze LPT niet langer studies zal leveren aan de EFSA voor de risicobeoordeling van stoffen, zoals voor de aanstaande herbeoordeling van glyfosaat? Zo ja, op welke wijze gaat u dit doen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Het lijkt me niet verstandig om vooruit te lopen op de bevindingen van het Duitse onderzoek.

14

Welke mogelijkheden hebt u om op nationale schaal de verkoop en het gebruik van glyfosaat uit te bannen, als blijkt dat de toelating gebaseerd is op vervalste gegevens?

Antwoord

Ik verwijs u naar het antwoord op vraag 11.

15

Welke Nederlandse laboratoria hebben een GLP-certificaat en kunt u uitsluiten dat daar manipulatie of vervalsing van resultaten plaatsvindt? Zo ja, heeft u daar bewijs voor?

Antwoord

De Nederlandse laboratoria met een GLP-certificaat staan op de website van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd<sup>6</sup> (IGJ). Indien een instelling bij inspectie door de IGJ voldaan heeft aan de GLP beginselen, wordt dit aangegeven met de afkorting 'IC'. Dit staat voor In compliance with GLP.

De IGJ heeft op dit moment geen aanwijzingen dat er manipulatie of vervalsing plaatsvindt van onderzoeksinstellingen die door de IGJ de status 'IC' hebben gekregen.

16

Klopt het dat TNO in 2002 een onderzoek naar glyfosaat heeft uitgevoerd in opdracht van Monsanto? Zo ja, kunt u de uitkomsten van dit onderzoek delen? Is dit onderzoek betrokken bij herbeoordelingen van glyfosaat?

Antwoord

Ja, ik heb uw Kamer hierover vorig jaar uitgebreid geïnformeerd (Kamerstuk 27858, nr. 444). In deze brief heb ik aangegeven dat dit onderzoek niet is meegenomen in het dossier dat is ingediend voor de goedkeuring van de werkzame stof glyfosaat in de Europese Unie. In de laatste herbeoordeling zijn onderzoeken van een recentere datum dan 2002 gebruikt.

17

---

<sup>6</sup> <https://www.igj.nl/zorgsectoren/geneesmiddelen/documenten/publicaties/2017/03/08/geinspecteerde-onderzoeksinstellingen-in-nederland>

Hoe verklaart u de verschillen tussen de wetenschappelijke artikelen van onafhankelijke onderzoeksinstellingen die wijzen op het carcinogene karakter van glyfosaat en de studies van GLP-laboratoria, in opdracht van de producerende bedrijven, waaruit geen verband zou blijken tussen glyfosaat en de incidentie van kanker?

Antwoord

De BfR geeft in het persbericht aan dat LPT geen onderzoek heeft gedaan naar mogelijke carcinogeniteit van de werkzame stof glyfosaat.

De herbeoordeling van de werkzame stof glyfosaat die in 2017 is afgerond is niet alleen gebaseerd op onderzoek dat door de ~~toelatinghouder-aanvrager~~ is ingediend, maar ook op relevante openbare wetenschappelijke literatuur. Op basis van alle beschikbare gegevens is geconcludeerd dat glyfosaat niet kankerverwekkend is.

18

Deelt u de mening dat druk vanuit opdrachtgevers het verschil kan verklaren tussen de huidige stelling van de Wereldgezondheidsorganisatie over glyfosaat (waarschijnlijk kankerverwekkend) en die van de EFSA (niet kankerverwekkend), waarbij de laatste is gebaseerd op onderzoek uit commerciële GLP-laboratoria? Kunt u uitsluiten dat het verschil in de uitkomsten van de studies verklaard wordt door de inmenging van de opdrachtgevers? Zo ja, waarop baseert u dat?

Antwoord

Nee. Ik verwijs u naar het antwoord op vraag 17.

19

Waarom gebruikt de EFSA voor de beoordeling voor markttoelating van chemicaliën commerciële studies uit GLP-laboratoria en niet (uitsluitend) peer-reviewed wetenschappelijke studies?

Antwoord

Ik verwijs u naar het antwoord op vraag 17.

20

Deelt u de mening dat een risicobeoordeling voor de veiligheid voor mens, dier en milieu beter gebaseerd kan zijn op peer-reviewed wetenschappelijke studies? Zo ja, op welke manier gaat u zich hier op Europees niveau voor inzetten? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Ik verwijs u naar het antwoord op vraag 17.